



Sunuş

UMUT ŞAH¹, İLKAY ÖZKÜRALPLI², SERHAT CELÂL BİRDAL³

 ¹ Asst. Prof. Dr., İstanbul Arel University, Department of Psychology

 ² Asst. Prof. Dr., İstanbul Arel University, Department of Sociology

 ³ Asst. Prof. Dr., Hacı Bayram Veli University, Dept. of Political Science and Pub. Adm.

Özet

Bu sunuş yazısında ViraVerita E-Dergi: Disiplinlerarası Karşılaşmalar'ın 11. sayısının dosya konusu olan "Queer Çalışmalar: İmkânlar ve İttifaklar" başlığı altında, queerin bir düşünme biçimi olarak disiplinlerarası buluşmalarının ortaya koyabileceği müşterek zeminlerin önemine dikkat çekilmiştir. Bunu takiben, queeri farklı disiplinlerin teori ve pratiğinde ele alan makaleler, çeviri ve dosya dışı makaleler tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Queer, Queer Teori, Disiplinlerarası, Queer İttifaklar

Preface

Abstract

In this preface, as the theme of the 11th issue of ViraVerita E-Journal: Interdisciplinary Encounters named "Queer Studies: Possibilities and Alliances", the importance of common grounds and productivity of interdisciplinary encounters for queer theory is underlined. Then, the articles demonstrating queer in different disciplines and the other articles are briefly introduced.

Key Words: Queer, Queer theory, Interdisciplinary, Queer Alliances

Corresponding Author / Sorumlu Yazar

İLKAY ÖZKÜRALPLİ

İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, İstanbul

E-mail / E-posta

ilkay.ozkuralpli@gmail.com

Manuscript Received / Gönderim Tarihi

June 9, 2020 / 9 Haziran 2020

Revised Manuscript Accepted / Kabul Tarihi

June 9, 2020 / 9 Haziran 2020

To Cite This Article / Kaynak Göster

Şah, U., Özküralpli, İ., & Birdal, S. C. (2020). Sunuş.

ViraVerita E-Journal: Interdisciplinary Encounters, 11, i-v.

Sunuş

Bu sayının çağrı metninde, *queer* düşünme biçiminden hareketle disiplinlerarası bir düzlemde oluşturulabilecek imkânlarla ve ittifaklara çağrıda bulunmuştuk. Meramımız *queer* teoriyi, herhangi bir disiplinin ‘normal’i olarak ele almaktan ziyade farklı disiplinlerin karşılıklı konuşabildiği ve/veya çatışabildiği düşünsel ve müşterek zeminler olarak ele alabilmektir. Teorik ve pratik bir düzlem olarak *queer*in kesin sınırlarını belirlemeye yönelik bir açıklama ya da tanımlama çabasından çok, bu düzlemin kenarlarını muhtemel bir kapanmaya ve sabitlemeye karşı farklı teorik ve pratik girişimlerin müdahalelerine açık tutabilmenin patikalarını takip etmekle ilgiliydik. Bu ilgi ve meramımız, nihai bir teorik amaçtan ziyade bir çağrı ve umut olarak biçimlendi; söz konusu imkânların ve ittifakların varlığına inananlar olarak bu umudu ve çağrıyı paylaşmayı denedik. Sınırlı da olsa çağrımız karşılığını buldu; bu noktada öncelikle sayıya katkıda bulunan yazarlarımıza sonra da siz okuyucularımıza çok teşekkür ediyoruz.

Bu sayıda, beşi dosya içi ve dördü de dosya dışı olmak üzere dokuz yazı yer alıyor. Şimdi kısaca bunlara göz atalım.

Dosyanın *Teresa De Lauretis’in Düşüncesinde Queer Olmak ya da Eksantrik Bir Deneyim Olarak Öznellik* başlıklı ilk makalesinde Zeliha Dişci, *queer*in kuramsal temellerine literatürde kavramı ilk kullanan Teresa De Lauretis’in perspektifinden bakıyor. Dişci, *queer* nosyonunun De Lauretis’e göre heteroseksüel iktidar ve bilgi düzleminin dışında, tuhaf, acayip, alışıldık olmayan “eksantrik” bir söylemsel pozisyon almaya dayandığına dikkat çekiyor. De Lauretis’e dayanarak, böylesi bir pozisyonun, “verili olanın marjinlerinde, hegemonik söylemlerin kıyısında, kurumların çatlaklarında” kurulabileceğine vurgu yaparak dolaylı olarak *queer*in titreşimli kenarlarına eklemlenmeye çağrı yapıyor.

Duyguların Örgütlenmesi ve Yas: Queer Bir Yas Mekânı olarak Boysan’ın Evi makalesinde Büşra Tunçsan, LGBTİ+ hareketinin önemli aktivistlerinden Boysan Yakar’ın 2015’teki ölümünün ardından kullanıma açılan “Boysan’ın Evi”ni *queer* bir yas mekânı olarak ele alıyor. Duygu sosyolojisini *queer* bir perspektiften ele alan saha çalışmasıyla alternatif kamusal tartışmasını takip eden Tunçsan, norm dışı bir yas pratiğinin mekânı olarak “Boysan’ın Evi”nin özellikle LGBTİ+ hareketi açısından önemini altını yeniden çiziyor. Bu çalışma vesilesiyle, biz de Boysan Yakar, Zeliha Deniz ve Mert Serçe’yi bir kez daha özlemle anıyoruz.

İlker Hepkaner ve Sezgin İnceel, *Muğlak Şarkılar: 90’lar Türk Pop Müziğinde Queer Temalar Nerede?* başlıklı makalelerinde, çoğunlukla *queer* bireylerin ve *queer* bakış açısının eksik bırakıldığı bir alan olarak işaretledikleri 90’ların popüler müziğini mercek altına alıyorlar. 90’lar pop müziğine yönelik son dönemde artan nostaljik ilgi, bu çalışmada *queer* bir perspektiften ele alınarak, dönemin şarkı ve klipleri “muğlak anlar” kavramı üzerinden inceleniyor ve makale bu anlamda kültürel çalışmalar alanına dair *queer* temalar açısından zenginleştirici bir eleştiri ve katkı sunuyor.

Mimi Marucci’nin *Feminism is Queer: The Intimate Connection Between Queer and Feminist Theory* (2010) isimli kitabının son bölümü olan “Queer Feminizme Yönelik Notlar”ı

Atilla Barutçu dergimiz için çevirdi. Queer ve feminist teoriye önemli bir katkı olan bu çeviri, queer ve feminizm arasındaki ittifakı her iki teorinin de birbirine yönelik içkin önyargılarının altını çizerek ele alıyor. Halihazırda var olan queer feminist pratik ve düşünme biçimi örnekleriyle bu çatışmalı ittifakın öneminin bu çeviriyle bir kez daha altının çizildiğini umuyoruz.

Meral Gezici Yalçın ve Veysel Tanriverdi, *Cinsiyet Farklarının İnşasında ve Bu Farkların Aşılmasında Cinsiyet İfadesinin Rolü* başlıklı makalelerinde, ikili sisteme dayalı cinsiyet düzleminin problematize edilmesi ve aşılmasında, “giyim ve konuşma tarzı, saç kesimi, mimik ve jestler gibi cinsiyetlendirilmiş bedenlerin edimleri vasıtasıyla” dışavurulan “cinsiyet ifadesi”nin barındırdığı imkânlara dikkat çekiyorlar. Yazarlar, ayrıca, alanda yapılacak muhtemel çalışmalarda, “cinsiyet ifadesi” kavramının “hem cinsiyetten hem de cinsiyetle ilgili diğer değişkenlerden (cinsiyet kimliği, cinsiyet rolleri, vb.) ayrı bir şekilde incelenmesi önerisi”ni dile getirerek, kavramın “gelecek çalışmalar için yol gösterici olabileceğinin” altını çiziyorlar.

Dosyanın *Anlamın Organsız Bedeni* başlığını taşıyan son makalesinde Ayşe Uslu, Gilles Deleuze’ün bilhassa “Anlamın Mantiği” eserinden yola çıkarak, anlamı, bilinç ve dilin altında, arzu akışlarının düzleminde düşünmeyi öneriyor ve böyle bir düşünme çabasının bizi heteronormatif cinsiyet düzleminin ve anlam dünyasının ötesine geçirebileceğini öneriyor. Uslu, Deleuze’ün “organsız beden” kavramının izini sürerek, anlamı bedensel oluşa dahil ederek düşünmenin önemine vurgu yapıyor ve anlamlama süreçlerinin, bedensel karşılaşmaların bir ürünü olarak bir kuvvet yaratma ve kuvvetleri ilişkiye sokma eylemi olarak tanımlanabileceğinin altını çiziyor. Uslu, bu girişimiyle queer düzleme, Gilles Deleuze’ün “organsız beden”, “arzu” ve “oluş” kavramları aracılığıyla üretken ve ilham verici bağlantılar çekilebileceğini göstermiş oluyor.

Dosya dışı makalelerden oluşan “Açık Defter” bölümümüzde, ilk olarak, Gizem Ekin Çelik’in *Tanıklık ve Edebiyat: Vakazede bir Nüvis Olarak Zabel Yesayan* başlıklı çalışmasını okuyuculara sunuyoruz. Çelik, çalışmasında felaket, bellek ve soykırım kavramları üzerinden incelediği tanıklık literatürünü Zabel Yesayan’ın tanıklık anlatısıyla bir karşılaşma olarak okuyor.

Açık Defter’in *Habermas’ta Hukukun Meşruluğunun Kaynağı Olarak Otonomi* başlığını taşıyan ikinci makalesinde, Elif Can Çalıcı, Jürgen Habermas’ın “prosedürel hukuk anlayışı” çerçevesinde, Habermas’ın otonomi anlayışının “onun hukuk devleti ile demokrasi arasında kurduğu içsel bağlantı temelinde” taşıdığı öneme vurgu yapıyor ve “düşünürün bu bağlantı üzerinden hukukilik ile meşruluk arasındaki gerilimi aşma çabası”ni tartışmaya açıyor.

Bölümün (ve sayının) son metni olan *Form of Life, Democracy and Habit: The Contours of a Possible Dialogue Between Habit and Democracy* başlıklı İngilizce makalesinde, Önder Özden, son dönemde, demokrasinin “ölümü” veya “sonu”na dair yargılarla karakterize olan demokrasi tartışmalarına “demokrasinin soyut bir biçimde ve insanlar arası etkileşimde tecessüm etmediği sürece ayakta kalamayacağına” dair argümanları takip etmek suretiyle bir müdahalede bulunmayı deniyor. Bu bağlamda, eleştirel teori geleneği içinde yer alan birçok düşünürün demokrasiyi “yaşam biçimi” kavramıyla yeniden düşünme çabalarının açtığı alanı kat ederek, demokrasinin “kolektif irade ve arzuların biçimlendiği, tecessümsel ve öngörülemeyen

karşılaşmaların alanı olarak kavramsallaştırılabileceğine” dikkat çekiyor. Çalışmanın geri kalanında, Özden, “alışkanlık” kavramının, demokrasiyi yaşam biçimi kavramıyla birlikte düşünebilmek açısından taşıdığı imkânları tartışıyor.

Keyifli okumalar dileriz.

ORCID ID

UMUT ŞAH



<https://orcid.org/0000-0002-5376-0965>

İLKAY ÖZKÜRALPLİ



<https://orcid.org/0000-0002-1310-6037>

SERHAT CELÂL BİRDAL



<https://orcid.org/0000-0003-2653-5313>

Declaration of Conflicting Interests

The author declared that there were no conflicts of interest with respect to the authorship or the publication of this article.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar bu makalenin yazarlık veya yayımlanmasına ilişkin olarak hiçbir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.